

Havs och Vatten myndigheten

Välkommen till dialog 2

Naturrestauration i limniska ekosystem

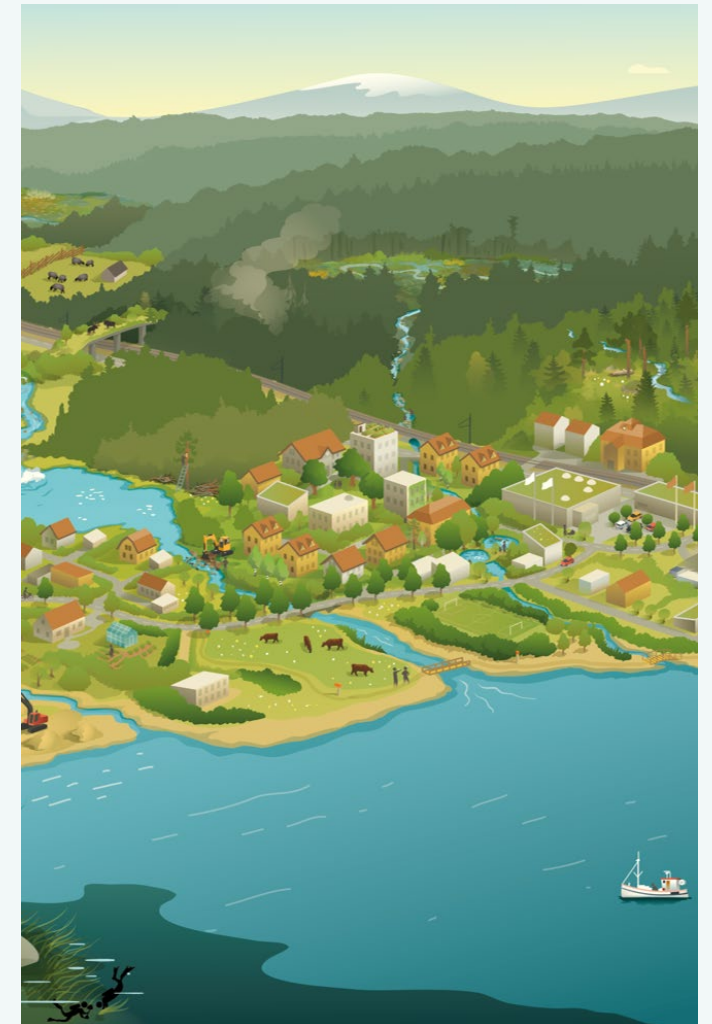
Havs
och Vatten
myndigheten

2015-11-14

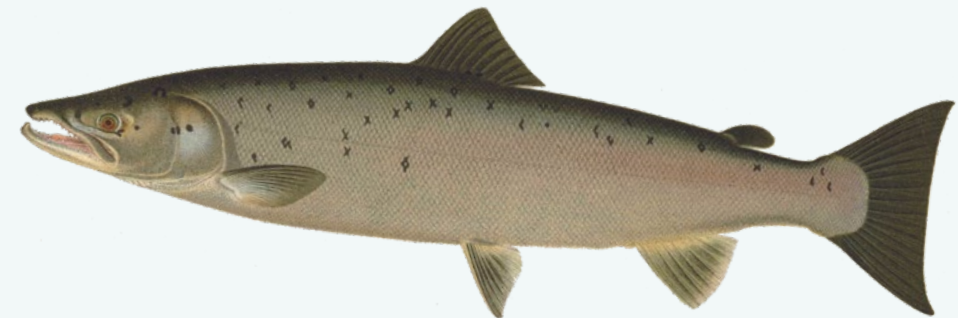
Varför är vi här idag?

- » För att berörda aktörer ska få en möjlighet att bidra med erfarenheter, kunskaper och perspektiv för att utveckla planen.
- » För att HaV ska få en möjlighet att förbättra planförslaget.
- » För att förbättra samverkan och skapa förtroende och engagemang för att genomföra förordningen om naturrestaurering. Delaktighet och samverkan är viktiga delar i förordningen.
- » Grunden för ett långsiktigt arbete.

Agenda

- » 09.00 – 09.15 Introduktion och incheckning via menti
- » 09.15- 09.50 Presentation om HaV:s arbete med NRF
- » 09.50 – 10.00 Paus
- » 10.00 – 11.30 Samtal i grupprum –**Hur kan vi arbeta med NRF och vattenförvaltningen?**
- » 11.30 – 12.00 Gemensam återsamling
- » 12.00 – 13.00 Lunch
- » 13.00 – 13.10 Kort presentation om åtgärder
- » 13.10 – 14.30 Samtal i grupprum – **Fokus på åtgärder**
- » 14.30 – 15.00 Gemensam återsamling och slutsatser

Förutsättningar för mötet

- » Detta är ett komplext uppdrag som ska bli klart inom en begränsad tid.
- » Vi har skickat ut underlag inför mötet.
- » Det är ett pågående arbete – en hel del har hänt i projektet sen 20 oktober.
- » Det går fortfarande att komma med både konkreta och mer ”visionära” inspel.
- » Det går också att lämna synpunkter efter detta mötet.

National restoration plan (NRP)	
1. Basic information	
1.1 Member State	Two-digit code according to the code list of countries
1.2 Date of submission of the plan	YYYY-MM-DD
1.3 Responsible or coordinating body/bodies	Free text, suggested max. 3 000. characters
1.4. Is this a revised version of the NRP? (Art.19)	Yes/No If 'yes', Additional Information I should be completed
1.5 Summary of the NRP	Free text, max. 10 000 characters
Part A – Information across targets	
2. Preparing and establishing the NRP (Art.15(3)(w))	
2.1 Public participation (Art. 14(20) and Art.15(3)(w))	
2.1.1 Summary of the preparation process, outcome of public participation and stakeholders' engagement	Free text, suggested max. 3 000 characters
2.2 Considerations of the diversity of situations in various regions (Art.14(16)(c) and 15(6))	
2.2.1 Considerations of the diversity of regional characteristics in regions, including their social, economic and cultural requirements and population density (Art 14(16)(c) and 15(6)) (optional)	a) cross-cutting considerations (free text, suggested max. 3 000 characters) b) article-specific considerations – indicate one or more article(s) from the code list of articles c) article-specific considerations (free text, suggested max. 3 000 characters)
2.3 Considerations of the specific situation of outermost regions (if applicable) (Art.14(16)(c) and Art.15(3)(o))	
2.3.1 Considerations of remoteness, insularity, small size, difficult topography, and climate in outermost regions	Free text, suggested max. 3 000 characters
2.3.2 Considerations of the biodiversity in outermost regions	Free text, suggested max. 3 000 characters
2.3.3 Considerations of associated costs for protection and restoring the ecosystems of outermost regions	Free text, suggested max. 3 000 characters
3. Contributions to overarching targets and objectives set out in Art.1	
3.1 Contribution to overarching objectives set out in	Free text, suggested max. 3 000 characters

Spelregler för mötet

- » Syftet med mötet är att vi ska få möjlighet lära oss av er, och ni ska få möjlighet att göra inspel och bidra med synpunkter och perspektiv.
- » Vi respekterar varandra, räcker upp handen när vi vill prata. Samtalsledare/moderator fördelar ordet och håller tiden.
- » Det är viktigt att alla får möjlighet att komma till tals - prata tydligt och var kortfattad när det går.
- » Ha gärna din kamera på för att det ska kännas mer som ett "riktigt samtal" mellan människor
- » Var närvarande - stäng gärna av notiser och telefon

mentimeter.com kod: 4710 2821

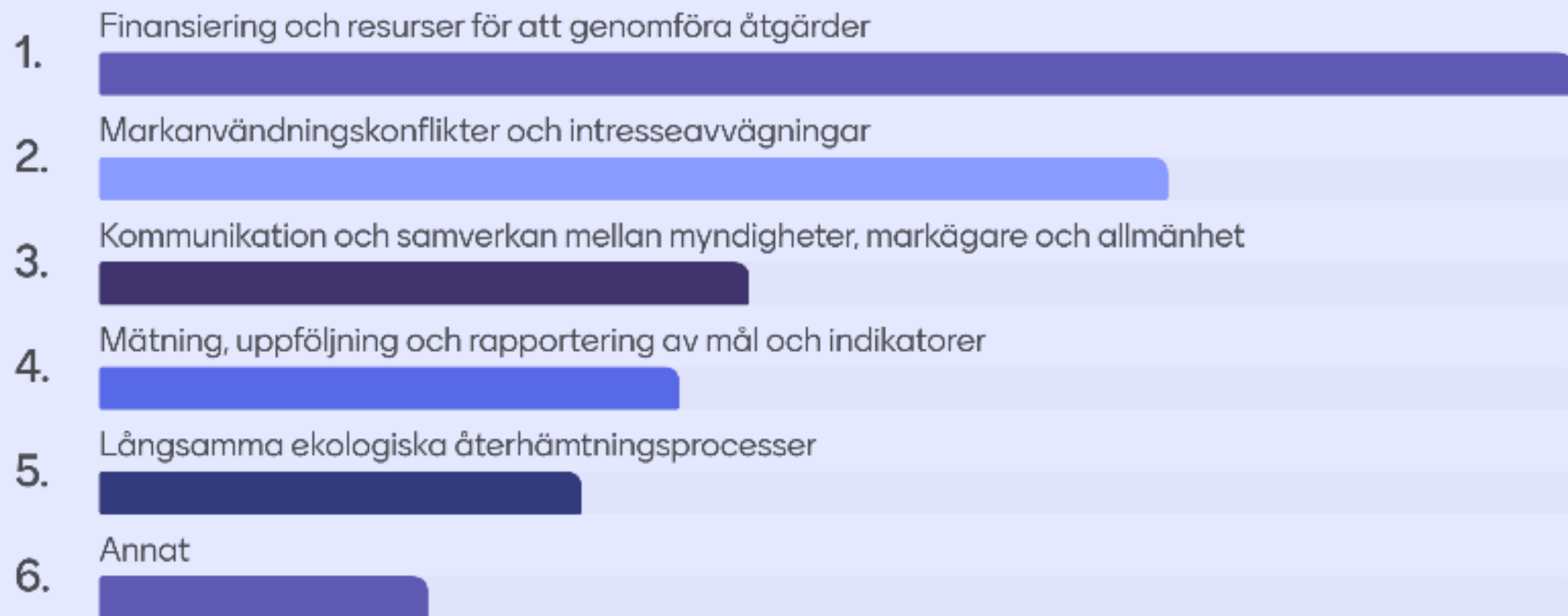
Vilket är ditt favorit vatten? (vattendrag, sjö eller system etc.)

A word cloud on a light blue background showing various Swedish water bodies and systems. The words are in different shades of blue and purple. The most prominent word is 'vindelälven' in the center. Other words include 'stockholms skärgård', 'strömmande vatten', 'nedre dalälven', 'ljusnan', 'östersjön', 'från källa till hav', 'råneälv', 'tärendö', 'allt havet', 'emån', 'dalälven', 'klarälven', 'vattendrag', 'ljungan', 'lajsälven', 'kalmarsund', 'allt källa till hav', 'hav', 'krankesjön', 'öreälven', 'göta älv', 'gullmarsfjorden', 'tärendö älv', 'indalsälven och ammerån', 'svämplan', 'torneälven', 'rent vatten', and 'upplandskusten'.

stockholms skärgård
strömmande vatten nedre dalälven ljusnan
östersjön från källa till hav råneälv
tärendö allt havet emån dalälven klarälven vattendrag
ljungan vindelälven lajsälven
kalmarsund allt källa till hav hav krankesjön
öreälven göta älv gullmarsfjorden tärendö älv
indalsälven och ammerån svämplan
torneälven rent vatten upplandskusten

Vad är den största utmaningen med naturrestaureringsförordningen?

Vad ser du fram emot att prata om idag?

Åtgärdssamordning

Samverkan

Nedre dalälven

Samarbeten

Finansiering

Komplettera det som finns i utkastet

Finansiering

Förorenade sediment - hur hantera

Det ni som arbetat med förslagen
tycker är svårast

Finansiering

Anpassningar

Konflikten mellan Vattenförvaltningen
och NRF

Finansiering

Finansiering

Introduktion och bakgrund NRF

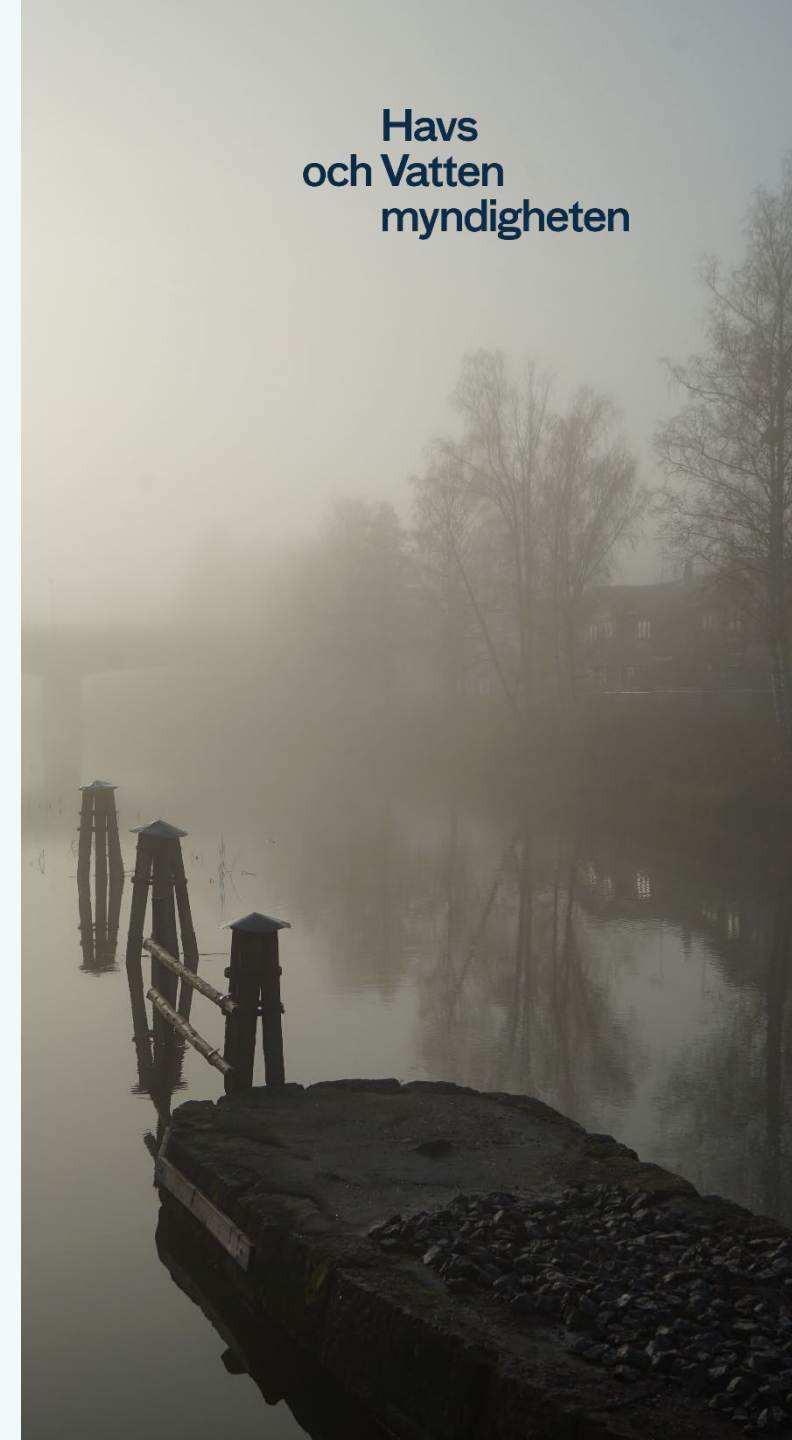
Vad är EUs restaureringsförordning ?

Direktverkande förordningen innehåller **bindande mål** för alla medlemsstater, inklusive Sverige, med delmål för 2030, 2040 och 2050

Gäller sedan augusti 2024, många krav redan aktiva

Övergripande mål

- » Medlemsstaterna ska genomföra effektiva och områdesbaserade restaureringsåtgärder

Regeringsuppdraget

Naturvårdsverket har fått i uppdrag att tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk samt Boverket, och utifrån inhämtad kunskap och synpunkter från länsstyrelserna, utarbeta ett förslag till nationell naturrestaureringsplan enligt EU:s förordning om restaurering av natur samt lämna en konsekvensutredning av planförslaget.

I uppdraget ingår även att analysera och föreslå nödvändiga författningsändringar till följd av förordningen samt att lämna en konsekvensutredning av förslagen.

Uppdraget ska redovisas senast den 27 februari 2026.

Vi gör det tillsammans!

Förslaget till plan tas fram i dialog där erfarenheter, kunskap och perspektiv från många av samhällets aktörer är en grund för arbetet

Fem myndigheter deltar i projektledning, styrgrupp och olika delprojekt.

- 7 delprojekt hanterar den nationella restaureringsplanens olika sakområden
- 6 tvärgående funktioner för juridisk analys, delaktighet, kommunikation, miljöbedömning, konsekvensutredning och informationsförsörjning.

Delaktighet sker både på en övergripande nivå och för respektive ekosystem

Vad innebär NRF i limniska ekosystem?

Mål och krav enligt förordningen

Art 4: Limniska ekosystem

- Förbättra tillstånd genom restaurering, återetablering och kartläggning. Samt uppfylla krav om icke försämring av tillstånd.

Art 9: Fritt strömmande vatten

- Konnektivitet i vattensystemet
- Funktioner på svämplan

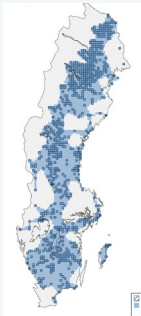

Bedömning och utbredning limniska livsmiljötyper

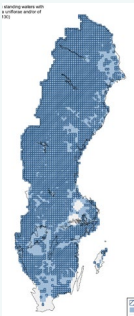
Havs
och Vatten
myndigheten

SJÖAR OCH VATTENDRAG SAMLAD BEDÖMNING 2019–2024

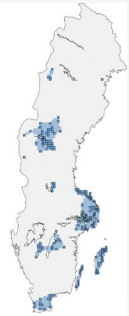
KOD	NAMN	ALP	BOR	CON
3110	Näringsfattiga slättsjöar			
3130	Ävjestrandsjöar			
3140	Kransalgssjöar			
3150	Naturligt näringsrika sjöar			
3160	Myrsjöar			
3210	Större vattendrag			
3220	Alpina vattendrag			
3260	Mindre vattendrag			

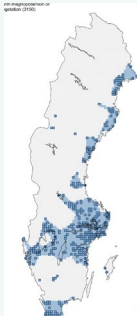
3110
Näringsfattiga
slättsjöar

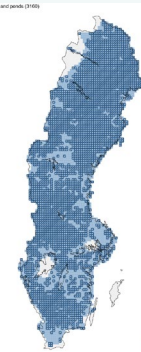
3130 Ävje-
strandsjöar

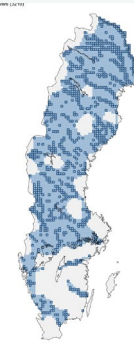
3140
Krans-
algssjöar

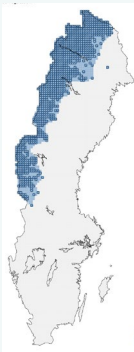
3150
Naturligt
näringsrika
sjöar

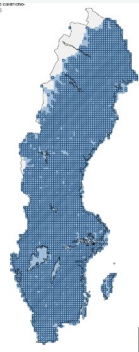
3160 Myrsjöar

3210
Större
vattendrag

3220
Alpina
vattendrag

3260
Mindre
vattendrag

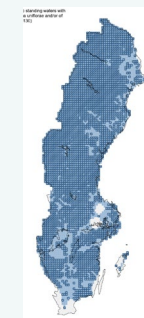
Grön – gynnsam
Gul- otillräcklig
Röd - dålig

TILLSTÅND (areal %)		
GOTT	INTE GOTT	OKÄNT
33 %	15 %	52%

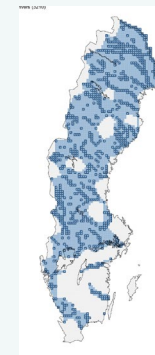
Krav utifrån förordningen artikel 4

- » Minst 30 % av areal livsmiljötyp inte i gott tillstånd ska vara föremål för restaureringsåtgärder innan 2030 (NRF artikel 4.1)
 - Möjlighet till undantag med mindre %del för 3130 Ävjestrandsjöar (vanlig livsmiljötyp)
- » Minst 30 % av areal ska återetableras innan 2030 för att nå gynnsam referensareal (NRF artikel 4.4)
 - Möjlighet till undantag med mindre %del för 3210 Större vattendrag
- » Om tillståndet är okänt/osäkert ska tillståndet på 90 % av livsmiljötypernas förekomster vara känt senast 2030 (NRF artikel 4.9)

Gott tillstånd	Återetablera	Känt tillstånd
3130 Ävjestrandsjöar	3210 Större vattendrag	3130 Ävjestrandsjöar
3150 Naturligt näringsrika sjöar	3150 Naturligt näringsrika sjöar	3150 Naturligt näringsrika sjöar
3160 Myrsjöar	3140 Kransalgssjöar	3160 Myrsjöar

3130 Ävje-
strandsjöar

3210
Större
vattendrag

Enligt EU-målet i strategin för biologisk mångfald om minst 25 000 km fritt strömmande vatten (FFR) måste artificiella barriärer avlägsnas och svämplan och våtmarker återställas för att vattnet ska anses strömma fritt.

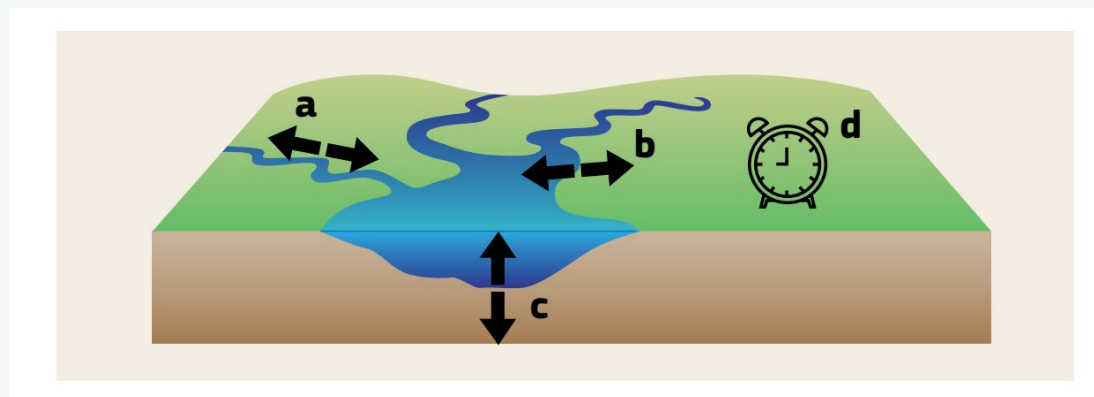
Det finns inga fastställda beting för den enskilda medlemsstaten.

Strategin för biologisk mångfald 2030
Avlägsna barriärer som ett led
i restaurering av vattendrag

Fritt strömmande vatten: Vatten (oavsett flödes hastighet) som främjar konnektiviteten (behov av spridning och fria passager) för vatten, sediment, näringsämnen, material och organismer inom vattensystemet och med omgivande landskap:

4 dimensioner av konnektivitet

- a) Longitudinell (konnektivitet upp- och nedströms),
- b) Lateral (konnektivitet till svämplan och strandområden),
- c) Vertikal (konnektivitet till grundvatten och atmosfär) och
- d) Tidsmässig (beroende på flödenas säsongsbundenhet).

- » HaV tar för närvarande fram en nationellt anpassad metodik baserad på en vägledande metodik som tagits fram av EU.
- » Stor hänsyn tas i analysen till möjligheterna för fisk att vandra fritt i vattensystemet samt möjligheterna för sediment att transporteras fritt nedströms.
- » Länsstyrelserna har uppdrag att komplettera sina barriärregister fram till tidig höst 2025. Registret kommer att utgöra grund/stöd/komplement i analysen av FFR.

Hinder för att nå målen

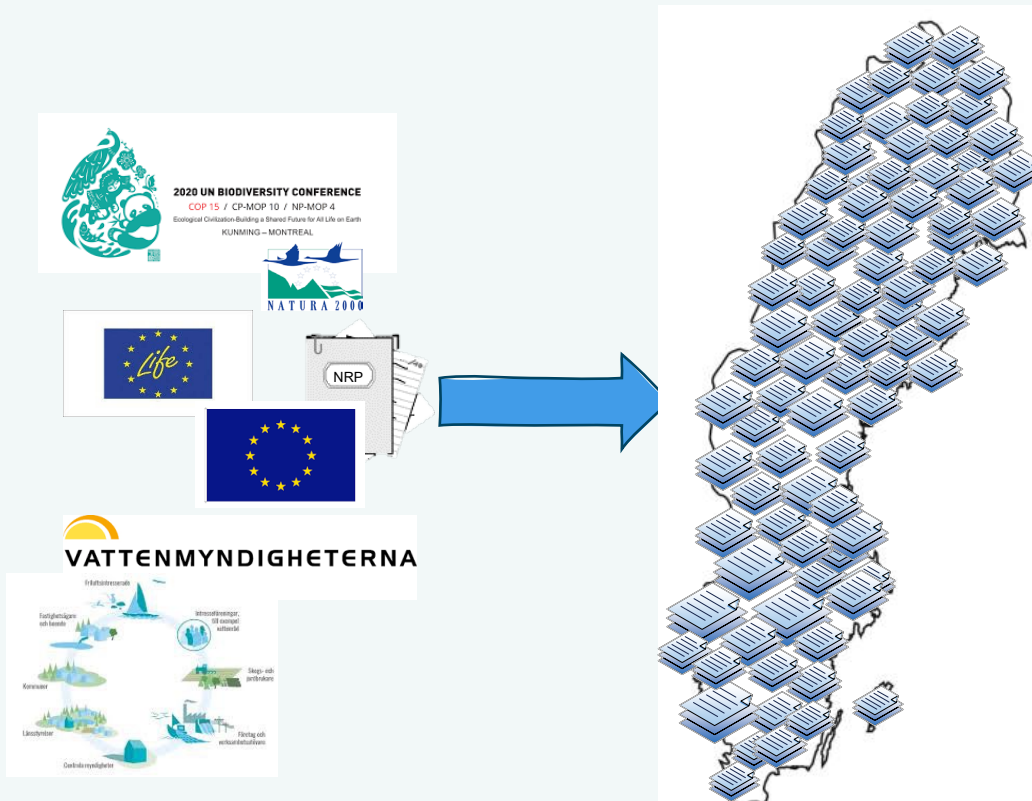
- » *Rådighet*
- » *Prövningsprocess enligt 11 kap MB vid miljöförbättrande åtgärder*
- » *Informationstillgång*
- » *Parallella strukturer inom vattenarbetet*

NRF och vattenförvaltningen

NRF och VF integreras och samordnat

1. Vi måste öka genomförandetakten och höja effektiviteten mot målen i NRF och VF
2. Vi måste samordna och skapa en förvaltning av våra vatten där alla direktiv, förordningar och politiska mål kan hanteras.
3. Vi måste bygga ett nationellt kunskapsunderlag som kan användas för såväl behoven inom både NRF och VF
4. Genomförandet behöver ske i dialog och samverkan.

Hur går vi från nationell plan till åtgärder

- » Stort behov av regional åtgärdsplanering
 - Många olika processer beroende av avrinningsvis planering
- » Berör flera pågående regeringsuppdrag på HaV ex.
 - Delåtgärdsprogram
 - Stärkt restaurering
 - Avrinningsområdesvis åtgärdssamordning
- » Vi behöver en process och ett arbetssätt som är kostnadseffektivt och har fokus på åtgärdsgenomförande

Förslag översiktligt

1. Den regionala planeringen för NRF för ytvatten ska, på sikt, vara en integrerad del av delåtgärdsprogram och delförvaltningsplaner per huvudavrinningsområde, i enlighet med Havs- och vattenmyndighetens vägledning.
2. Första målåret för NRF är 2030 vilket innebär att ett regionalt underlag kring planerade av fysiska åtgärder behöver skapas snarast. HaV föreslår att planerade åtgärder redovisas i en samlad åtgärdslista vilken ska tas fram och förvaltas av länen. I den samlade åtgärdslistan ska det tydligt framgå vilka åtgärder, främst finansierade med statsbidrag, som planeras att genomföras inom de närmaste 3 åren. Listan utgör ett underlag till delåtgärdsprogrammen.
3. Delåtgärdsprogrammen tillsammans med delförvaltningsplanerna och planerade åtgärder kommer bli ett viktigt underlag för prioritering av finansiering för åtgärder.

Havs- och vattenmyndigheten
driver och samordnar arbetet
för levande hav, sjöar och vattendrag
nu och för kommande generationer.

Generationsmålet

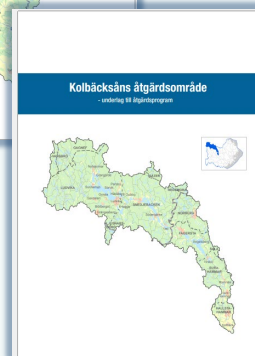
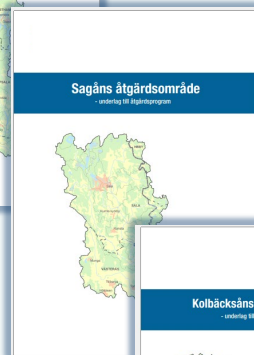
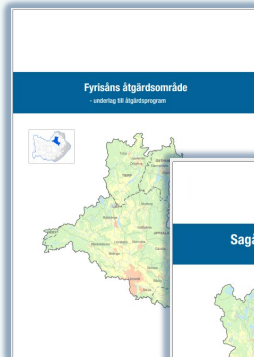
Levande sjöar och vattendrag

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Åtgärdsprogram för Norra
Östersjöns vattendistrikt

Havs
och Vatten
myndigheten

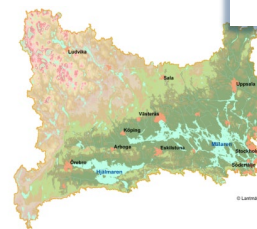

Åtgärdsprogram för

Åtgärdsprogram för

Åtgärdsprogram för

Åtgärdsprogram för
Norrström

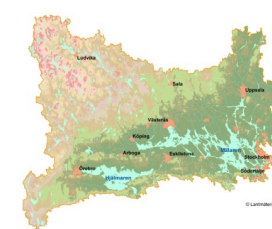

Förvaltningsplan för
Norrström

Förvaltningsplan för

Förvaltningsplan för

Förvaltningsplan för
Norrström

AVRINNINGS-
OMRÅDE

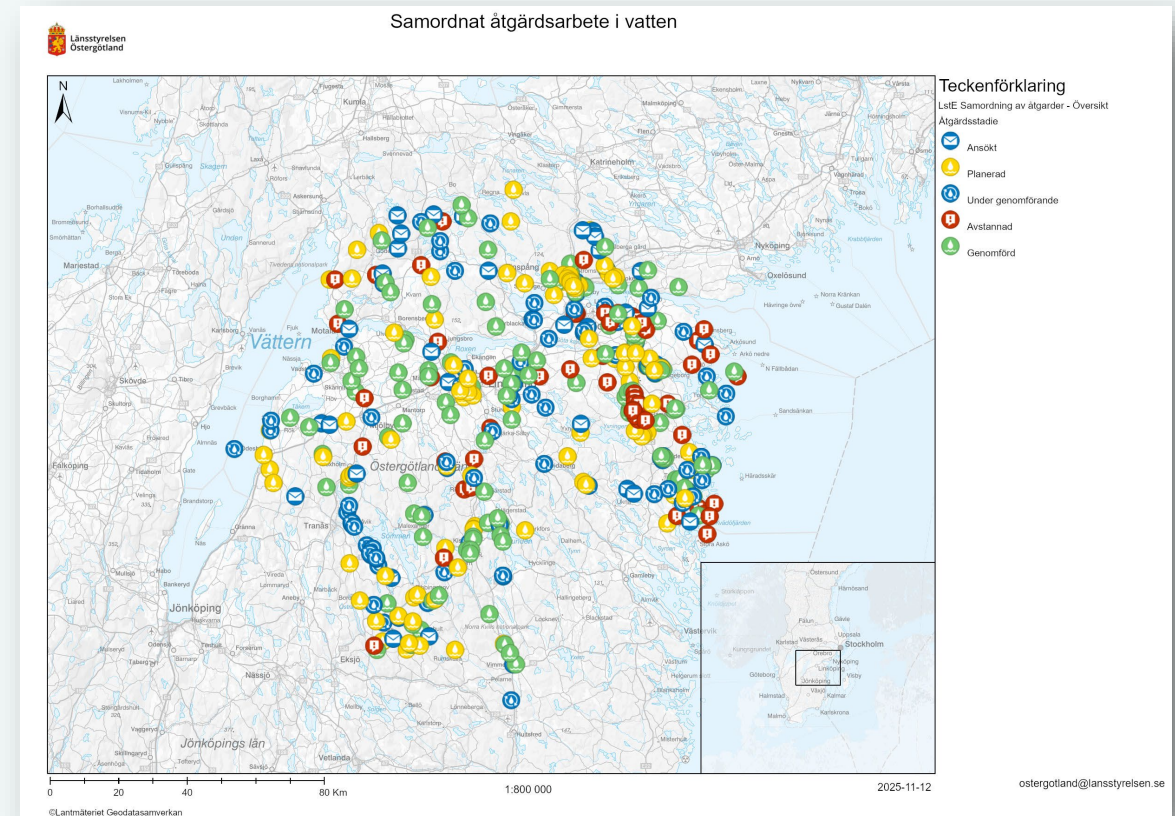
HELHETSSYN

DELAKTIGHET

LOKAL
KUNSKAP

Tankar kring en Samlad åtgärdslistan

- » En enkelt system som i förlängningen lyfts in i delåtgärdsprogrammen
- » En sammanställning av planerade åtgärder
- » Fokus på åtgärder finansierade av 1:11 åtgärdsanslaget
- » Åtgärderna motiveras av mål för avrinningsområden/kustområden
- » Ska stödja HaVs prioritering och samordning av åtgärder

Frågor?

Paus

Block 1: NRF och vattenförvaltningen

1. Vi måste öka genomförandetakten och höja effektiviteten mot målen i NRF och VF
-Hur gör vi det? Hur kommer vi till faktiska åtgärder?
2. Vi måste samordna och skapa en förvaltning av våra vatten där alla direktiv, förordningar och politiska mål kan hanteras.
-Hur skapar vi en samordnad förvaltning?
3. Vi måste bygga ett nationellt kunskapsunderlag som kan användas för såväl behoven inom både NRF och VF
-Hur skapar vi ett enhetligt nationellt kunskapsunderlag?
4. Hur skapar vi en dialog och samverkan i genomförandet?

Grupprum

1. Susanne & Jan
2. Erik, Anna-Stina och Agneta
3. Veronica, Anneli och Johanna
4. Jonas och Ingrid
5. Elisabeth och Susanna

Vad pratades det
om i grupperna?

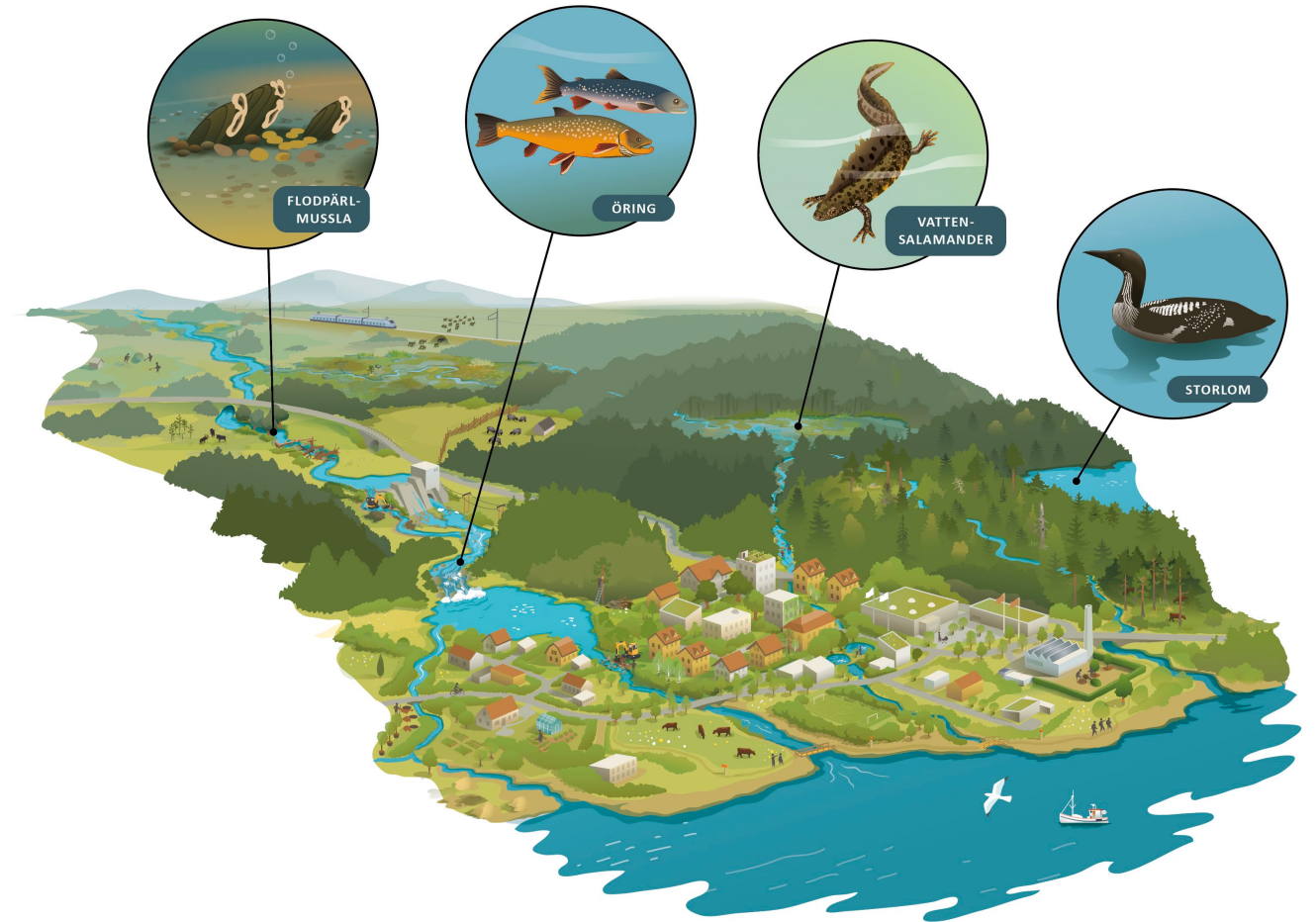
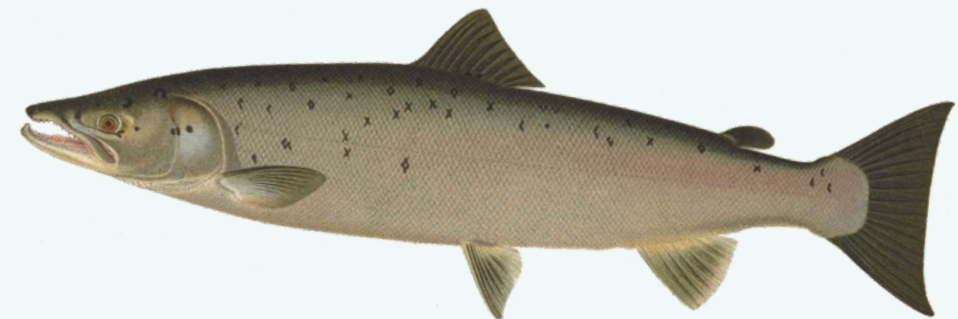

Illustration: Tobias Flygar/ Studio Flygar

Lunch 12.00-13.00

Agenda

- » 09.00 – 09.15 Introduktion och incheckning via menti
- » 09.15- 09.50 Presentation om HaV:s arbete med NRF
- » 09.50 – 10.00 Paus
- » 10.00 – 11.30 Samtal i grupprum –**Hur kan vi arbeta med NRF och vattenförvaltningen?**
- » 11.30 – 12.00 Gemensam återsamling
- » 12.00 – 13.00 Lunch
- » 13.00 – 13.10 Kort presentation om åtgärder
- » 13.10 – 14.30 Samtal i grupprum – **Fokus på åtgärder**
- » 14.30 – 15.00 Gemensam återsamling och slutsatser

Åtgärder och styrmedel

Prioriterade åtgärder för limniska ekosystem

- Kartläggning - Kartering av sjöar och vattendrag med tillhörande svämplan
- Konnektivitet - ersätta hindrande vägtrummor, avveckla dammar och barriärer, åtgärder vid befintliga vattenkraftverk
- Hydrologi – vattenresurshantering, minskade vattenuttag i känsliga system, markavvattning
- Biotopvård – återmeandring, flottledsrestaurering
- Inrätta och bevara kantzoner/skyddszoner vid limniska vattenmiljöer
- Ökat områdesskydd i limnisk miljö
- Motverka invasiva främmande arter i limnisk miljö
- Ekosystembaserad förvaltning av fiskebestånd
- Övergödningsåtgärder samt kalkning av vattenmiljön

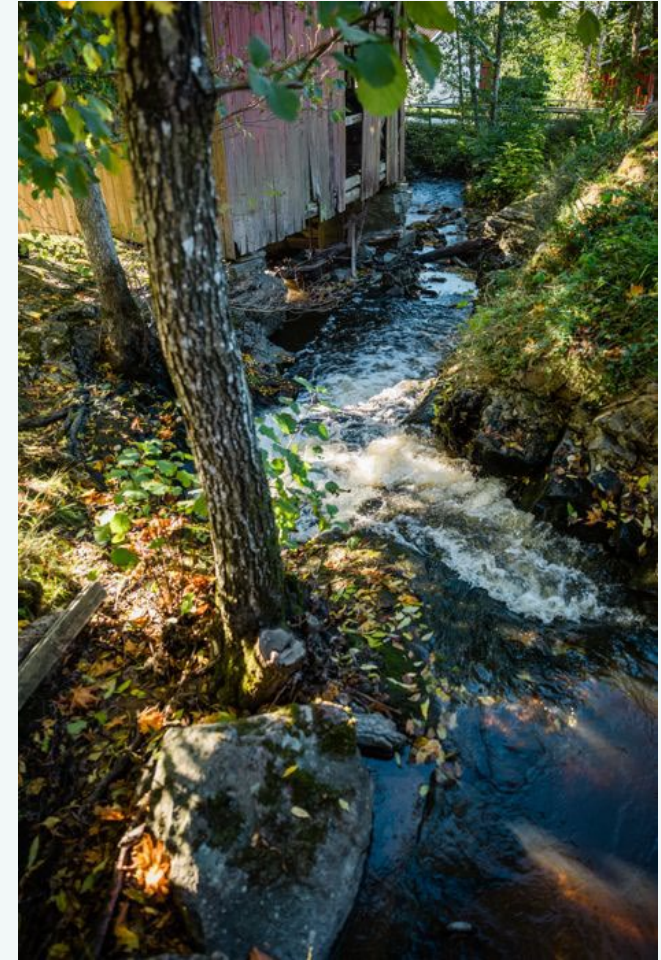

Foto: Natalie Greppi

Ekosystemövergripande åtgärder

1. Utveckla och förstärk befintliga former för naturvård
2. Kommunikation, lärande och samverkan i genomförandet av förordningen
3. Öka kunskapen om miljötillståndet och utveckla prioriteringsunderlag
4. Öka nyttjandet av offentlig upphandling som styrmedel
5. Stärkta ekonomiska incitament för att bevara biologisk mångfald och utveckling av kompletterande finansieringsformer
6. Övervakning

Åtgärder för att effektivisera restaurering av sjöar, vattendrag och tillhörande svämplan

- Utvecklat stöd för åtgärdssamordning
- Förbättrad åtgärds- och effektuppföljning
- Ökad kunskap och kompetens om vattenrestaurering
- Ändrade regler kring markavvattning, vattenverksamhet och andra tillstånd som krävs för restaureringsåtgärder
- Långsiktig anpassa budget för skötsel- och restaureringsbehovet

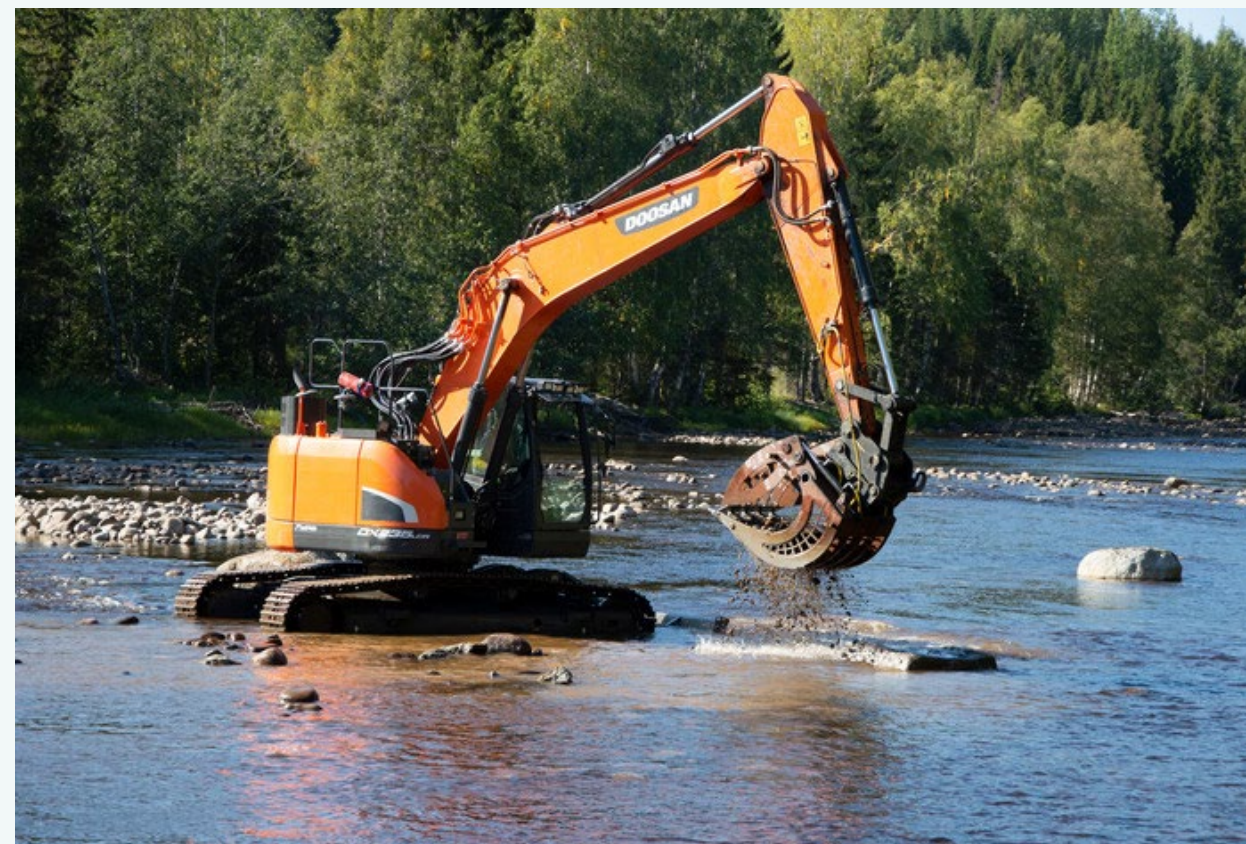

Foto: Monica Forsell/Havs- och vattenmyndigheten

Gruppsamtal om åtgärder och styrmedel

- » Är åtgärderna genomförbara? Varför / varför inte?
- » Vilka styrmedel är viktiga för genomförandet?
- » Vilka miljöeffekter och konsekvenser medför åtgärderna? (Särskilt fokus på synergier och konsekvenser avseende: klimatanpassning, livsmedelstrygghet samt markförsämringsneutralitet)
- » Hur kan vi förbättra eller utveckla åtgärden?
- » Hur ska vi följa upp och övervaka arbetet med åtgärderna?

Vad pratades det om i grupperna?

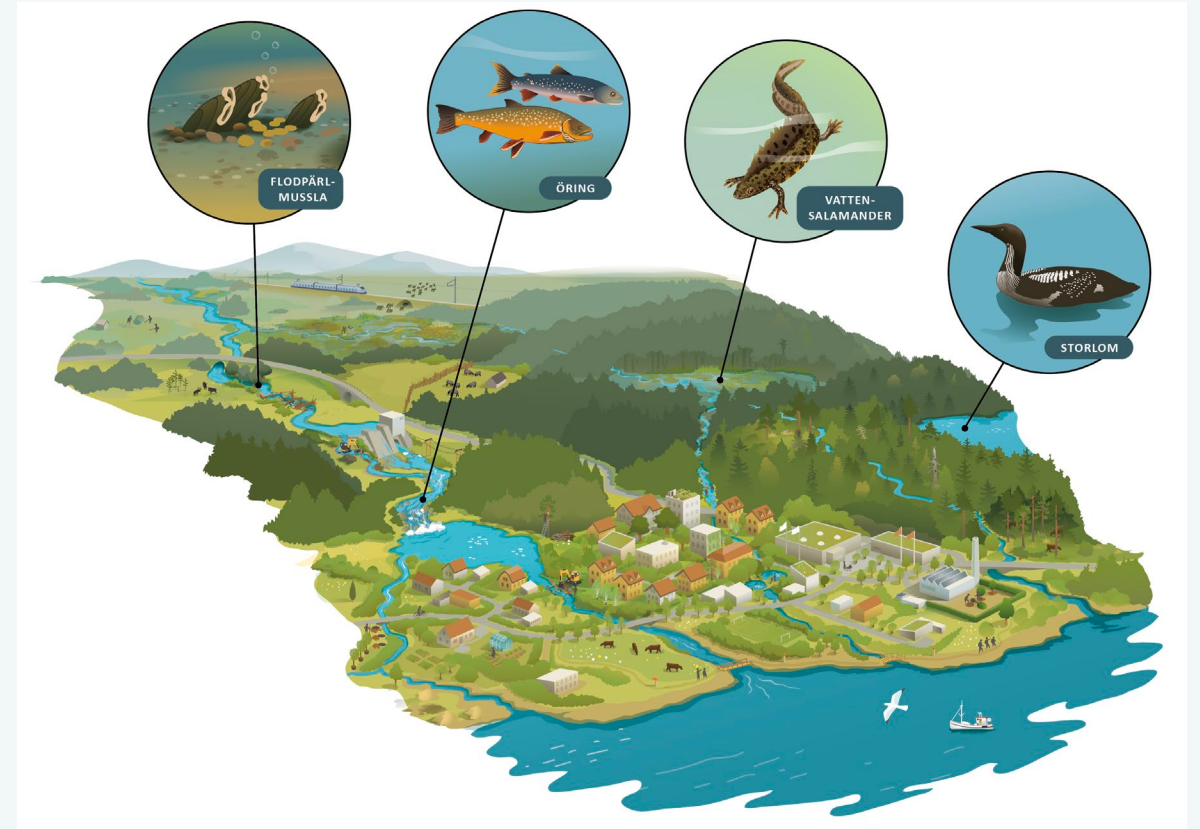

Illustration: Tobias Flygar/ Studio Flygar

Vad händer nu?

Hur hanterar vi era synpunkter?

- » Vi sammanfattar och skickar anteckningar från mötet till artikelgrupperna som arbetar in dem i förslaget till plan.
- » Vi publicerar en sammanfattning av gruppsamtalen med deltagarna på vår webb.
- » Vi delar en sammanfattning av webbenkätens synpunkter.
- » Presentationen från mötet kommer också att publiceras på webben.

Vad händer framöver i regeringsuppdraget?

- Dialogmöten kring olika delar av förordningen
- Webbenkät och miljöbedömning enligt Miljöbalken
- Utveckling av slutleveransen
- Beredning i myndigheterna
- 27 feb 2026 lämnas förslaget till regeringen

Vad händer när myndigheterna lämnat in förslaget?

- Regeringen ska lämna sitt förslag till EU-kommissionen i september 2026
- EU-kommissionen granskar och återkommer till Sverige, senast efter 6 månader
- Möjlighet för Sverige att justera planen
- Sveriges skickar in planen senast september 2027
- Planen genomförs
- Revidering av planen 2032

Grunden för ett långsiktigt arbete

År 2027

EU-kommissionen godkänner nationella restaureringsplanerna och arbetet börjar.

År 2032

Första revideringen

2024

2027

2030

2040

2050

År 2024

Förordningen träder i kraft. RU till myndigheterna att ta fram förslag till plan 2024-2026. Regeringen skickar in planen till kommissionen 2026.

År 2030

Minst 20 procent av EU:s skadade ekosystem ska vara restaurerade.

År 2040

Restaurering ska vara påbörjad för minst 60 procent av EU:s skadade ekosystem

År 2050

Alla skadade ekosystem vara restaurerade.

Information och kontakt

- » På Naturvårdsverkets webbsida samlas information om projektet: [Naturvårdsverket om förordningen \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se/naturvardsverket-om-forordningen)
- » HaVs egna webbsida: [Arbete med nationell restaureringsplan - Restaurering i vatten - Miljöpåverkan och åtgärder - Havs- och vattenmyndigheten](https://havochvatten.se/arbete-med-nationell-restaureringsplan-restaurering-i-vatten-miljopaverkan-och-avgarder-havs-och-vattenmyndigheten)
- » Webbformulär: [Lämna synpunkter på dialogunderlag – förslag till nationell plan för naturrestaurering](https://havochvatten.se/lamna-synpunkter-pa-dialogunderlag-forslag-till-nationell-plan-for-naturrestaurering)
- » NRF mejladress: nrf@havochvatten.se

mentimeter.com kod: 4710 2821

Vad tar du med dig från dagens möte?

Många bra insikter från många kunniga, vikten av dialogmöten för kvalitetssäkring!

Bra samarbete!

Kommer vara viktigt att standardisera och samordna data och info så att de som genomför åtgärder kan göra det på ett informerat sätt

Bra dialog men mycket knutar att lösa upp fortfarande.

Markförsämringsneutralitet

Det görs en konsekvensbedömning och HaV öppnar för dialog vilket jag ser som väldigt positivt!

Hur processen med Nrf är planerad

Spännande vision i NRF och kommer att följa arbetet.

etens från olika

Att det finns många bra tankar och att vi är inne på samma spår.

Att våra åsikter togs om hand och uppskattades

En ro i själen om att förordningen arbetas till något bra

Stora osäkerheter fortfarande..

Bra med dialog! Fler sådana.

Komplicerat - mycket är fortfarande oklart.

Det blev en bra dialog i gruppen mellan olika intressen

Stort tack för din medverkan!

Havs
och Vatten
myndigheten

Kontakt: veronica.berntson@havochovatten.se